

Dansk Boldspil Union skruer ned for den præstationsorienterede tilgang til børnefodbold. I stedet skal børnenes leg med bolden i fokus. Målet er at forhindre massivt frafald i børne- og ungdomsfodbolden og højne niveauet hos topspillerne.

KAN LED SKABE FREMTIDENS VINDERE?

* Sportens væsen kan koges ind til tre ord: Viljen til sejr. I sporten lærer man teamwork, men også at man er sig selv nærmest, og at ikke alle i teamet er lige meget værd. Man lærer også at sige ét og mene noget andet – for eksempel "at det vigtigste ikke er at vinde, men at være med". Sådan lyder den hårdtslående definition fra lektor Verner Møller, Institut for Idræt og Biomekanik ved Syddansk Universitet.

Kaster man derefter et blik på de nye strategiformuleringer fra Dansk Boldspil Union (DBU), bliver man overrasket. For DBU vil både skruer ned for resultatfokuseringen og samtidig fastholde, at det er vigtigt at vinde. Fodboldsporten skal være mindre sportsagtig – og så alligevel ikke.

Er det historien om, at eliteidrætten – i modsætning til uddannelsessystemet – har indset, at ensidigt fokus på præstationer og resultater ikke virker? Vil den nye strategi føre til rundkreds fodbold?

i dag er det 74 procent. Årsagen er, at vi har lavet et præstationsmiljø på bekostning af et udviklingsmiljø. Præstationsorienteringen er vigtig, men den skal først ind i billedet, når børnene har udviklet sig til dygtige spillere," forklarer Keld Bordinggaard.

GADEFODBOLDENS VINDERE

En stor amerikansk undersøgelse fra 1990 blandt 10.000 børn og unge mellem 10 og 18 år viste, at børnenes vigtigste motivation for at spille fodbold var at have det sjovt. Først nede på 8. pladsen hos drengene og på 12. pladsen hos pigerne kom forklaringen 'for at vinde' ind.

Ifølge Keld Bordinggaard skaber vi fremtidens vindere ved at lytte til og tage ved lære af, hvad der giver børnene lyst til at spille fodbold.

"For syv år siden var frafaldet fra lilleput til ynglinge 44 procent, i dag er det 74 procent."

Keld Bordinggaard

BØRNEFODBOLD MED VOKSENAMBITIONER

Asterisk har spurgt to forskere og en af hovedarkitekterne bag den nye strategi, Keld Bordinggaard, nuværende assistentræner for A-landsholdet og kommende træner for U-21-landsholdet, hvordan de vurderer udsigterne for DBU's nye strategi.

"Udgangspunktet er, at vores fodboldkultur er truet, fordi vi har professionaliseret børnefodbolden. Børn trives ikke med, at fodbold er en gennemsystematiseret og instrueret aktivitet med det formål at vinde. Det synes de ikke er sjovt, og det bremser deres lyst til at spille fodbold. For syv år siden var frafaldet fra lilleput til ynglinge 44 procent,

"Hvis vi tænker over, hvordan børn selv organiserer deres fodboldspil hjemme på deres vej, så er vi på rette spor. På min vej var vi alle sammen med – de gode, de dårlige og de, som ikke interesserede sig for fodbold, men bare gerne ville være med. Vi havde en dreng, som cyklede rundt og spillede med. Han var svær at dribble rundt om, så der var rift om ham, når vi delte hold. Vi havde også en målmand. Han var ligeglad med, om modstanderen fik mål, bare han fik lov til at kaste sig. Men vi havde brug for ham, fordi vi havde brug for en målmand. Vi fintede og dribblede uden om de dårlige – igen og igen, indtil vi havde lært det rigtig godt. Når jeg derimod var på

Foto: Scanpix

gæstevisit i fodboldklubben, fintede og dribblede jeg ikke, fordi de andre spillere var bedre end mig og havde længere ben. Og jeg var ikke den eneste, der ikke udviklede driblinger i klubben. Legen var nemlig væk, fordi de voksne var så forhippede på at lave vinderhold med det samme. I dag er den voksne og professionaliserede fodbold sivet ned i børnefodbolten. Samtidig er den uorganiserede fodbold med jævnbyrdige hold hjemme på vejen nærmest forsvundet,” siger Keld Bordinggaard.

NY ARBEJDSDELING

Lektor Verner Møller fra Syddansk Universitet peger på, at fodboldklubben med DBU's nye strategi forvandler sig fra et indlæringssted til et lege- og læringssted:

”Tidligere var det, der skete i en fodboldklub indlæring, mens læring hørte til derhjemme. Det vil sige, at når man havde været til fodbold og indlært en masse, så gik de mest ambitiøse af os hjem for at lære det ved at øve os i timevis. Det var læringen. Når vi kom til træning, var læringen slut, fordi træneren vidste, hvad vi skulle lære, og hvad vi ikke kunne. Derfor var der jo heller ingen grund til, at vi selv fandt ud af det. Men denne arbejdsdeling og autoritet accepterer vi ikke mere. Nu skal børnene selv finde ud af det,” siger han.

Det kan Keld Bordinggaard nikke genkendende til. Han mener, at børnene skal have lov til at finde ud af mere selv. Og de voksne skal holde op med at forsøge at fjernstyre børnene fra sidelinjen.

”I den verdensberømte, engelske Premier League klub Chelsea skal forældrene stå 10 meter fra den ene af sidelinjerne, og de må ikke stå bag målene. Hvis en forælder råber til spilleren med bolden, stopper dommeren spillet og siger: ”Never talk to the player on the ball. He is busy.” Det er nøjagtigt, hvad han er. Han er i gang med at udforske spillet inden for banens streger. Det skal voksne ikke blande sig i. Børnene skal selv håndtere problemer og løsninger. Det bidrager til, at de kommer op på et niveau, hvor de til sidst kan konkurrere mod verdensklassemodstandere,” fortæller Keld Bordinggaard.

ØGET INVOLVERING

Med den nye strategi ønsker DBU at få gadens fodbold ind i klubberne, så alle børn bliver involveret og lærer mest muligt. Det lader sig blandt andet gøre ved at lave nye bane- og holdstørrelser, så de mindste poder spiller tre mod tre på en lille bane med podemål, mens man først som juniorspiller er 11 mod 11 på en hel bane med mål i almindelig størrelse.

Et af nøgleordene i strategien er involvering: Den enkelte spiller er langt mere involveret i det lille spil, og spillerne er nødt til at spille sig frem til scoringerne, når spilområdet bliver mindre. Og idéen er, at det lærer de meget mere af, i modsætning til de voksnes 11 mod 11 mandsspil, der er fysisk uoverkommeligt med få berøringer, manglende involvering og minimal indlæring.

Lektor Hans Henrik Knoop fra Institut for Pædagogisk →

Psykologi ved Danmarks Pædagogiske Universitet mener, at involveringstanken er grundlæggende rigtig. Hans forskning i almenmenneskelige organisationspræferencer – som også er fuldt ud relevante for fodbold – viser, at mennesker lærer mest når;

- De er aktive og frie. Derfor er det godt med frihedsgrader til fodboldspillere.
- De er målrettede. Derfor er det godt med klare mål og fælles mål i fodbold.
- Der er handleregler, som virker procesbefordrende. Derfor kan det være godt at ændre reglerne, hvis mange spillere bliver trætte af at spille.
- Der er fleksible rammer, som tillader regulering af udfordringsgraden. Derfor er det godt med 'undervisningsdifferentiering' på fodboldbanen.

er, at mange af de spillere, som spiller sig frem til et topprofessionelt europæisk niveau, ikke har været førsteholdsspillere hele livet. De har mødt modgang og nederlag og alligevel rejst sig og kommet igen. Derfor er det også en rigtig dårlig idé at lave rigtige vinderhold og taberhold.

"De børn som aldrig vinder, holder op med at spille. Og selv børn på vinderhold kommer jo ud for at tabe, og det skal de kunne tage. Desværre ser jeg mange børn, der krakelerer, fordi modstanderne reducerer 0-7 til 1-7. Disse børn magter ikke engang den lille modstand, som består i, at et andet hold scorer et enkelt mål mod dem. Årsagen er, at de kun kender til at vinde, vinde og vinde. Man lærer kun at tabe ved at tabe," siger Keld Bordinggaard.

Ifølge Hans Henrik Knoop må DBU ikke gå væk fra resultatfokuseringen, men DBU skal afbalancere den:

"DBU's problem er jo ikke de gamle træningsmetoder. DBU har en omverden, hvor disciplinering er på retur, og hvor man sætter barnet i centrum."

Verner Møller

- Der er en evalueringskultur, som bidrager til, at man nyder spillet, og som ikke skræmmer spillerne fra at spille. Derfor er det godt, hvis man ikke vægter resultaterne højere, end at nydelsen ved spillet i sig selv gør det umagen værd. Nydelsen står ikke i modsætning til høje præstationer – nydelsen sandsynliggør dem.

HVER MAND SIN BOLD

Men kan en fodboldopdragelse på små baner med megen involvering forberede børnene på, at de engang skal spille på store baner med flere spillere på holdet?

Keld Bordinggaards erfaring fra eliteungdomsspillere er, at der ikke er en kløft mellem de små spil og det store spil. Tværtimod er der en accept af, at 11 mod 11 mandsspillet er det færdige spil. Verner Møller er mere skeptisk: "DBU's problem er jo ikke de gamle træningsmetoder. DBU har en omverden, hvor disciplinering er på retur, og hvor man sætter barnet i centrum: "Du skal have det hyggeligt, og det skal være sjovt for dig hele tiden". Når børn også møder det i sammenhænge, hvor de egentlig burde lære noget, får en gammel institution og opdragelsesform som fodbold problemer. Barnet forstår selvfølgelig ikke, at hans faste plads er at være for eksempel wing: "Jamen, bolden er jo ikke herovre hos mig hele tiden, og det er jo ikke sjovt." Med idéen om mindre baner og færre spillere er vi nærmest på vej til den gamle kliché om dadaistisk fodbold: Hver mand sin bold. Sådan kan fodbold selvfølgelig ikke fungere," siger Verner Møller.

Han mener, at det store spørgsmål er, om børn, der er vant til at være i centrum på boldbanen, senere i livet er parate til at indgå i en større og mere anonym helhed med faste pladser og roller.

"På et hold er du med og involveret, hvis du kan præstere det, som skal til. Kan du ikke, så ryger du fra. Nederlaget er uundgåeligt i sport. Det er en af de ting, man er nødt til at lære. Der er en tendens til, at man gerne vil undgå nederlag. For lider man nederlag, så holder man op med at spille i stedet for at give den en ekstra skalle," siger Verner Møller.

AT LÆRE AT TABE

Også Keld Bordinggaard mener, at erfaringen med at lide nederlag er en væsentlig del af en fodboldopdragelse. Hans konkrete erfaring

"DBU skal skabe rammer for det, jeg kalder den optimalt pressede situation. Det vil sige en situation, hvor børnene er på grænsen til at lave fejl og for eksempel tabe – men hvor de alligevel nyder processen og er engageret i den. Denne nydelse gør, at de samlet set tåler mere pres og bliver bedre konkurrencemennesker. Omvendt betyder en for stor ængstelse for at tabe og et for hårdt pres for at vinde, at børnene vil prøve at undgå pres og toppræstationer. Kun at spille fodbold for at vinde og gøre far glad, har ingen glæde af," siger Hans Henrik Knoop. ■

Af Claus Holm
cho@dpu.dk

VILJEN TIL SEJR GÅR GENNEM LEG

Dansk Boldspil Union (DBU) har lagt en ny strategi for klubbernes talentudvikling. Fokus på resultater og niveau nedtones til fordel for leg og involvering.

Børnefodbold hidtil

Tidlig selektion og niveaudeling
Præstationsmiljø – fejl elimineres
Kollektivt resultatkrav
Massivt frafald og lille talentmasse
Utilstrækkeligt individuelt slutniveau

Den nye vej i dansk børnefodbold

Sen niveaudeling – plads til alle
Udvikling – fejl fører til mestring
Krav om individuel læring
Mindre frafald og større talentmasse
Højere individuelt slutniveau

Kilde: Keld Bordinggaard og Kasper Hjulmand: 'Handling & holdninger – den nye måde at tænke og spille børne- og ungdomsfodbold. Den nye vej', 2005.